ЯК АМЕРИКА МОЖЕ ПОМОЧИ РОСІЇ І САМІЙ СОБІ.

(ВІД РЕДАКЦІЇ. — Низше напечатана статя, написана співробітником рос. ґазети "Русскій Голос" М. Подолянином, котрий не є большевиком, була поміщена в нюйорському анґлійському дневникови "Ню Йорк Амерікен" а відтак і в самім "Русскім Голос"-ї. Тому, що в ній говорить ся про так важні питаня теперішнього моменту, ми подаємо її нашим читачам в укр. переводї.)

ПИТАНЄ про вмішане ся союзників в Сибірі, яке широко обговорювано від того часу, як большевики скинули тимчасове правительство в Росії, в теперішню хвилю переживає нову і саму небезпечну фазу в своїм розвитку.

В ґазетах носять ся слухи, що тимчасове правительство Росії, на чолї з премієром Керенським, буде знова встановлене в Америцї. Є відомости, що се буде зроблено для того, щоби просити американське правительство о воєнне вмішане ся в Сибірі, в імя Росії і для добра російського народа. Вказуеть ся на те, що се вмішане ся дасть спромогу російському народови освободити ся від большевиків, освободити Росію від нїмецького ярма і привернути її попередну велич.

На нещасте сї слухи мають почву, про що я переконав ся, стрінувши тих панів, котрі їх пускають. Від сих панів я довідав ся, що такий плян істнує. Я розумію причини, заставивші їх придумати такий плян. Я бачу велику небезпеку, загрожуючу сьвітови, єсли сей плян колинебудь буде здійснений, і я надію ся лише, що президент Вилсон, виказавший таке глубоке розуміне Росії, остане ся глухим на запевненя тих панів.

* * *

В Америцї є люди, післані сюди еще царським правительством. Більшість з них були монархістами і такими вони остались по сей день. Завдяки революції вони стратили свої богацтва і свій престіж. Вони завсїгди бояли ся революційного правительства, і тепер вони його ненавидять. В сїм краю є люди, післані сюди правительством Керенського. Їх постигла така сама доля. Є ще і другі Росіяни, котрі лиш недавно втїкли з Росії, спасаючись від большевиків.

Я переконав ся, що незадоволене більшости з сих людий большевиками або революційним правительством, носить чисто особистий характер. Як Росіяни, сї пани добре знають, що японський наїзд (наступ) на Сибір в теперішний час не спинить і не може спинити Нїмців. Вони знають се, але се для них нїчо, так як їхньою головною цїлию є знищити большевиків.

Серед тих, іменно, панів і повстала думка утвореня в сїм краю тимчасового правительства Росії.

Ті пани запевняють нас, що невеликий російський відділ вистарчить для того, щоби скинути большевиків.

Кілька невеликих російських відділів оперують проти большевиків від дня упадку тимчасового правительства, і вони не в силах поконати большевиків. Наоборот, ґенерал Корнілов ховаеть ся на Донї; ґенерал Дутов — в Оренбурґських степах, а ґенерал Семенов відступає в Манджурії після кождого пораженя.

* * *

Очевидно, єсли новий російський відділ буде утворений тут і відправлений в Росію, то се не змінить положеня на лїпше. Сей відділ буде легко розбитий большевиками, як і другі були, з тим тільки результатом, що вмішане ся союзників стане вже тоді необхідністю. Японія поспішить заняти Сибір, а Нїмеччина покористує ся відповідним случаем, щоби забрати всю европейську Росію. І се було би кінцем Росії.

В сїм, іменно, і криєть ся небезпека для цїлого сьвіта, а для Америки особливо.

Розділивши між собою Росію і маючи Ураль своєю границею, Японія і Нїмеччина, хоч вони і вороги сейчас, скоро пізнають, що цїли у них однакові, заключать між собою союз.

Чи буде тоді Америка в безпеченьстві, маючи сусїдкою могучу Японію?

Чи не буде примушена Америка тратити нові мілїярди на уоружене? Чи не будуть нові, ще більше розрушаючі війни слїдувати одна за другою? Чи розуміють се Американцї?

Значна доля чисто дїточого гнїву і нетерпимости була проявлена декотрими Американцями в відношеню до Росії.

Американцї склонні забути, що їхні прадїди мусїли були стратити 6 лїт після революції 1776 року, поки їм удало ся заведсти цїлковитий державний порядок для своїх 3,000.000 кольоністів. Тепер же вони хотять, щоби нація, складаюча ся з 180,000.000 людий, котра нечайно освободила ся від найгіршої тиранії в сьвітї, щоби ся нація безпроволочно приноровилась до нових условий і щоби продовжала війну, немов би нїчого й не стало ся.

Большевики зробили серіозні помилки, але тепер вони правительство в Росії. Як видно російський нарід тепер не хоче другого правительства. Большевикам удалось вдержати ся, не дивлячись на те, що союзники їх не признали.

І се доказує їх силу. Вони представляють собою тепер одиноку зорґанізовану силу в Росії.

Большевики чи не большевики, але Америка повинна помочи Росії економічно і політично. І Росія сего нїколи не забуде.

Большевики скоро переконають ся, що їх понятє про Америку було неправильне. Вони порозуміють, що сей край воює не за пановане, а за прінціп і що ріжниця між мілїтариша, щоби її не бачити! Чим скорше Америка докаже се большевикам, тим лучше для Росії і Америки.

М. Подолянин.

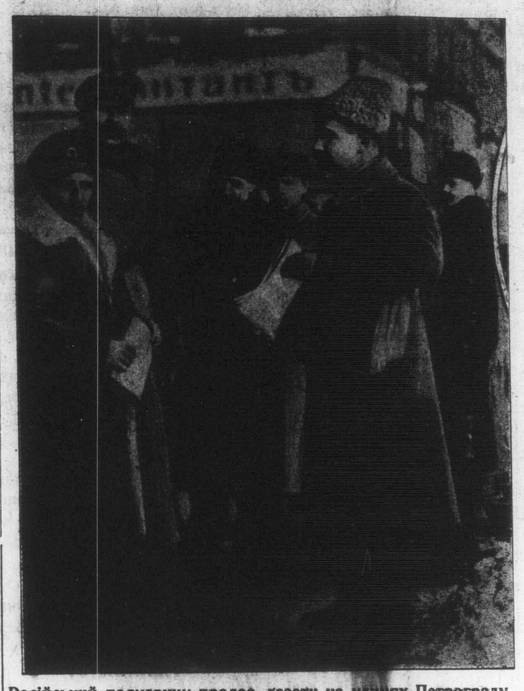

Російський полковник продає ґазети на улицях Петрограду, щоби в сей спосіб заробити собі чесно на житє.

ЗАТЬМІНЄ СОНЦЯ.

Минувшої суботи по полудни мешканцї Канади і Злучених Держав мали нагоду обсервувати затьмінє сонця.

Затьмінє тревало дві години і три мінути. В Віннїпеґу можна було його оглядати від години 5.07 до 7.10. Але в Віннїпеґу не можна було видїти цїлковитого затьміня, бо тут було видко лише около 70 процент заслоненого сонця.

Цїлковите затьмінє сонця можна було бачити в Злучених Державах на певнім просторі, що тягнеть ся пасом від Флориди до Вашінґтону. Там, де припадає цїлковите затьмінє сонця, на пару мінут стає темно майже так як в ночи, що можна бачити сьвітло великих зьвізд.

Затьмінє сонця є наслїдком того, що місяць в бігу свого круженя довкола землї, яка знова кружить довкола сонця переходить між землею і сонцем якраз так, що заслонює сонце і тїнь місяця паде на землю.

Астрономи докладно обчислили, коли такі затьміня сонця припадають. І от таке затьмінє сонця, яке було видно в суботу, повторяеть ся що 18 лїт. Отже слїдуючий раз буде його видко за 18 лїт, себ то 19 червня, 1936 року.

Темні люди і некультурні народи думають про затьмінє сонця иноді навіть дуже в сьмішний спосіб.

Так наприклад Гіндуси толкують собі причину затьміня сонця в сей спосіб, що представляють собі немов би то якесь чудовище з великими кіґтями заслонювало сонце (або місяць, в часї затьміня місяця) своїми кіґтями і від того сонце перестає сьвітити. Аж коли те чудовище утомить ся боротьбою, тодї оно оставляє сонце (або місяць) в спокою.

Подібно вірять Перси і Китайцї. Они кажуть, що величезне страшне чудовище на небі вступає в борбу з сонцем (або місяцем, в часї затьміня місяця) і своїм чорним тїлом заступає його сьвітло. Они навіть помагають усуненю того чудовища в сей спосіб, що в часї затьміня бють в барабани і трублять в труби. Они кажуть, що чудовище злякаеть ся і покине боротьбу, тай затьмінє промине.

З того видно, що ті народи уважають сонце і місяць за якісь живі сотворіня, щось в родї богів.

А вже иноді прекомічно виказують свою глупоту несьвідомі люди. Для ілюстрації подамо один випадок, що случив ся в Анґлії в часї затьміня місяця.

Одного ясного вечера, коли мало наступити затьмінє місяця, осел пив воду в ріцї.

Місяць гарно сьвітив а його образ відбив ся у водї ріки. Аж тут неступило затьмінє місяця. Кількох селян, що стояли коло ріки перестрашили ся і не знали, що робити. Врешті один, мабуть найрозумнїйший з них, сказав, що то осел випив місяць. І всї побігли до осла, зловили його і почали пороти живіт, щоби добути з нього місяць.

Все те було, розумієть ся, наслїдком їхньої несьвідомости. Колиб они були знали, що причиною затьміня місяця є те, що земля в ту хвилю находить ся між сонцем а місяцем в такім положеню, що заслонює сьвітло сонця, яке тому не відбиваеть ся на місяцеви і місяць, остаючи в тїни, не дає сьвітла землї, то не булиб шукали місяця в животї бідного осла.

Темні і несьвідомі люди уважають затьмінє сонця або місяця знаками якихось нещасть, невдач і біди. А в давних часах, а навіть ще й в нинїшнім часї, всякі темні духи старають ся тими зовсїм природними явищами застрашувати несьвідомий нарід і фалшиво їх толкувати, аби темноту того народа використовувати для себе.

Тому народним масам треба коньше читати наукові книжочки, що про ті явища пишуть відкриту правду.

Ми вскорі постараємо ся видати популярну книжочку п. з. "Небо і зьвізди", в якій будуть описані і пояснені образцями причини затьміня сонця і місяця.

ВИСЛІД ГОЛОСОВАНЯ

НА СЕКРЕТАРЯ ДО ЕКЗ. КОМ. У. С. Д. П.

На секретаря Екз. Ком. голосувало 29 відділів.

Вислїд голосів такий, що найменьше число голосів одержав тов. Гаврилюк. Тов. Ткачук одержав 96 голосів більше від т. Гаврилюка, а т. Д. Мойсюк одержав 236 голосів більше від тов. Ткачука.

Отже т. Д. Мойсюк є вибраний секретарем Екз. Ком. і перебирає сей уряд у свої руки.

ВИСЛІД ГОЛОСОВАНЯ НА СЕКРЕТАРЯ ДО СХІДНОГО ОКР. КОМ.

Голосувавших відділів було 11.

Тов. Аронець одержав найменьше голосів. Тов. Савчук одержав 8 голосів більше від т. Аронця. Тов. Корчак одержав 41 голосів більше від т. Савчука.

Отже т. Т. Корчак є вибраний секретарем Східного Окружного Комітету.

Екз. Комітет У.С.Д.П.

ДО ВІДОМА ВІДДІЛАМ У. С. Д. П. в КАНАДІ.

Отсим подаєсь до відома всїм відділам У. С. Д. П. в Канадї, що адресара відділів вже більше не буде ся містити в "Робочім Народї".

Всяка кореспонденція одних відділів до других буде ся пересилати тільки через Екз. Комітет.

Під увагу членам і відділам нашої партії.

Деякі відділи одержали листи від Соціялїстичної Партії Канади, в котрих та партія хоче збаламутити членів нашої партії, кажучи, що богато відділів нашої партії покинули Соц. Дем. Партію а вступили до Соц. Парт. Канади.

Товариші! Се очевидне баламуцтво; не слухайте нікого, бо се очевидна брехня, здумана кимось для збаламученя членів нашої партії.

Екз. Комітет. У.С.Д.П.

ПОШУКУЮ

свого брата Андрія Вакарука з села Підвисока, пов. Снятин, Галичина. Тому три роки назад перебував в Кобалт, Онт. Хто би про него знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу:

Steve Wakaruk
57) **P. O. Wayne, Alta.**

ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ НА УКР. РОБ. ДІМ В ВІННІПЕҐУ.

Блейрмор, Альта.

Тов. Др Ол. Сушко:

Посилаю Вам суму $5.00, т. є. $3.00 на "Україну", а **$2.00** на нашу Сьвятиню Науки і Волї "Укр. Робітничий Дім".

Хай жиє Правда, Наука і Поступ, а най щезає неправда, неволя і темнота!

Ваш в боротьбі за кращу долю і волю,

Ю. Я. Канюка.

Мус Джяв, Саск.

Дорогий товаришу Ред. "Р.Н.":

Зрозумівши конечність будови Українського Робітничого Дому в Віннїпеґу, і не бажаючи остатись позаду, жертвуємо на сю цїль свої малі лепти в сумі $20.00.

Імена наші отсї:

А. Возняк **$10.00**
С. Ґаланджій **10.00**

Желаємо Вам успіху в будові Укр. Роб. Дому.

Хай жиє "Роб. Народ"!

Хай жиє соціялїзм!

Ваші в борбі за кращу долю,

А. Возняк,
С. Ґаланджій.

Транскона, Ман.

Трансконські товариші не забувають про будову Укр. Роб. Дому в Віннїпеґу. Дальше зложили на сю цїль:

Гр. Щур **$1.00**
Петро Бейко **1.00**
Мих. Кісіль **2.00**

Здеклярували давнїйше а тепер зложили:

Мих. Цюрко **$5.00**
Петро Романець **1.00**

Летбридж, Альта.

Ів. Стефанець **$5.00**
П. Гнатюк **5.00**

Т. Марусик, Дафо, Саск. **2.00**
О. Одинський, Пені, Б. К. **1.00**

І. Мекал, Віннїпеґ **5.00**

Торолд, Онт.

Коли Е. К. нашої партії установив Червоний Тиждень і запрошував усї відділи, щоби спішили з помочию на пресовий фонд "Р. Н." або на Роб. Дім в Віннїпеґу, то щоби наш відділ не лишив ся позаду, наші товариші поспішили з жертвами на Роб. Дім.

Жертвували по **$2.00:** Гр. Хімюк, Ґео. Арнаут, І. Курганевич; по **$1.00:** Гавр. Шондерук П. Даниляк, І. Мізинчук, В. Мостовий, Теод. Бойчук.

Отже разом посилаємо **$11.00**

Тов. О. Щур жертвував $5.00, але видячи прикре фінансове положенє нашого відділу, дав пропозицію купити за тих $5.00 партійних стемплїв, а коли стемплї роспродасть ся, то сих $5.00 має ся відослати на Укр. Роб. Дім в Віннїпеґу.

Ів. Мізинчук, прот. секр.

Віннїпеґ, Ман.

Дня 2 червня зложили слїдуючі віннїпеґські товариші свої дальші жертви на Укр. Роб. Дім:

Й. Дмитрів **$10.00**
Й. Савич **10.00**
Вол. Процишин **10.00**
П. Легкун **10.00**
Г. Карчук **5.00**
Т. Бараніцкий **5.00**
М. Лютий **5.00**
Ю. Куцулима **5.00**
К. Franeon **5.00**
В. Гринюк **5.00**
Ст. О. **5.00**
В. Діголь **5.00**
С. Бігун **2.00**
Г. Савка **2.00**
М. Косар **1.00**
Гр. Капаційло **1.00**
Ст. Хоронжий **15.00**
В. Панчук **3.00**
О. Скакун **5.00**
С. Костинюк **5.00**
Колекти з мітінґу **17.66**
Ліленд Театер **5.00**

Дня 9 червня зложили:

Т. Сущинській **5.00**
Ю. Мимрик **5.00**
Ів. Засюк **3.00**

Ів. Мохорук, Віннїпеґ ... **10.00**
Т-во ім. В. Винниченка (дохід з двох забав) ... **108.00**

ПРО СУТЬ КОНСТІТУЦІЇ.

(Промова **Ф. Ляссаля**).

(Продовженє).

Видите, мої панове, тодї вже так як і тепер говорено про констітуцію і то таку, якої король не може змінити. Очевидно, що констітуція, а власне те, що тут видавано за констітуцію, себто право самовільно обкладати податками і повинностями найнизшу верству народа, не стояло в жаднім якімсь спеціяльнім документї обік усїх прав краю і найважнїйших прінціпів управи, але се був по просту вираз дїйсного стану переваги в середньовіковій Франції. Найнизший народ був у середнїх віках справдї такий безсильний, що його по вподобі можна було обтяжувати податками і повинностями; відповідно до тих відносин сили поступовано все і нарід був усе обтяжуваний. Той дїйсний хід подій дав початок т. зв. прецеденційним випадком, які ще доси в Анґлії а в середнїх віках усюди грають велику ролю в питаннях констітуційного характеру. При тім дїйснім обтяжуваню часто, як се инакше не могло бути, висловлювано сю дїйсність, що нарід можна так обтяжати. Сей вислов давав початок державно-правній засадї, на яку часто потім в подібних випадках відкликувано ся. Часто також якій будь особлившій обставинї, якої жерелом був дїйсний стан переваги, надавано вираз і признане на пергамені. Се витворило т. зв. franchises, свободи, права, привілеї, статути якогось стану, ремесла, місця і т. д.

Всї ті факти, прецеденційні випадки, державно-правні засади, пергамени, свободи, статути та привілеї творили нїчого иньшого, як простий і неослонений вираз реального стану переваги, який істнував у тім краю.

Отже дїйсний устрій державний або констітуцію мав кождий край у кождім часї. Те отже, що дїйсно властиве новим часам, се взагалї — а дуже важно зазначити се як найточнїйше — не дїйсні констітуції, але констітуції писані або просто шматки паперу.

Ми бачимо, що в нових часах видно у всїх державах стремлїнє утворити собі писану констітуцію, яка в однім документї, на однїй картцї паперу має обняти і утвердити всї інституції і засади управи в краю.

Звідки походить се замітне змаганє новійших часів?

Се знов дуже важне питанє і тільки з відповіди на нього може показати ся, як треба поводити ся при такім дїлї, як творенє констітуції, який напрям треба надати своїм думкам з огляду на утворені вже констітуції і як дивити ся на них; одним словом, лиш із неї виявить ся всяка констітуційна штука і констітуційна мудрість.

Питаю отже: звідки походить примітне змаганє нових часів творити писані констітуції?

Ну, мої панове, звідки се може походити? Очевидно лише звідти, що серед дїйсного стану переваги, який панує в нутрі даного краю, зайшла зміна. Коли-б серед стану переваги в якійсь суспільности не була зайшла жадна зміна і коли-б той дїйсний стан переваги був ще старий, то неможлива і немислима річ, щоб та суспільність відчувала потребу нової констітуції. Вона лишилась би при старій: що найбільше зібрала-б її розкинені части в однім одинокім документї.

Якже-ж доконуеть ся та зміна в дїйснім станї переваги серед якоїсь суспільности?

Представте собі прим. у середнїх віках державу рідко заселену, як взагалї всї тодїшні держави, під пановапем одного князя і з шляхтою на чолї, до котрої належала-б більша часть рілї й землї. Наслїдком того, що населенє нечисленне, може лиш дуже мала його часть займати ся промислом і торговлею, бо без порівнаня більшої части людности треба до управи рілї, щоб добути конечні польові продукти. Тому що поле й земля в найбільшій части остають ся в руках шляхти, тимто й людність, що живе в ріжнородних відносинах і займає ріжні степенї, як ленники, комірники, дїдичі арендарі тої шляхти і т. д., знаходить занятє і пристановище по дворах: але всї ті відносини стремлять до того одного, щоб сю людність зробити залежною від шляхти і приневолити її до того, щоб творила ленну дружину шляхти і брала участь у її колотнечах. З надвишки польових продуктів, які йому приносять добра, удержує шляхтич на своїм замку крім того ще дружинників, чурів і всякого рода войовників.

Князь із свого боку не може в сути річи протиставити силї шляхти жадної реальної могучости, як лише поміч тих шляхтичів, які мають добру й непрошену волю, — бо змусити їх йому дуже тяжко — повинувати ся його покликови до загального ополченя, і поміч тих малих і крайне нужденно заселених міст, про які впрочім нема що й згадувати.

Якими отже прикметами, мої панове, визначуеть ся устрій такої держави?

Се виходить ясно з тих реальних відносин сил у тім краю, над якими ми що йно застановляли ся.

Устрій буде отже становий, шляхта буде першим з кождого огляду пануючим станом. Без її згоди князь не буде міг розписати нї одного сотика податку, супроти шляхтичів не буде він займати иньшого становища, як лиш primus inter pares, як перший між рівними.

І такий справдї, мої панове, був устрій Прусії і більшої части держав у середнїх віках.

Тепер одначе візьмім такий випадок: населенє росте з кождим роком, промисл і ремесла починають цвисти і через те дають конечні средства удержаня для нового зросту людности, що починає заповнювати міста. Капітал і грошеве богацтво зачинає тепер розвивати ся в руках міщанства і міських ґільдій. Що-ж тепер настане?

Ото зріст міського населеня, незалежного від панів, котрого інтереси радше противні тамтим, зараз виходить на користь князеви: воно побільшує ряди здібних до оружя людий, що стоять йому на услуги; завдяки помічним засобам міщан і цехів, які мусїли богато терпіти від безнастанних спорів шляхти і які в інтересї торговлї та продукції бажають собі спокою й забезпеченя своєї свободи а також і упорядкованої юрисдикції в краю, отже тим самим підпомагають князя грошем і військом, — завдяки тим підмогам може князь, кілько разів сего запотребує, придбати собі відповідну військову силу, без порівнаня більшу від сили опірної йому шляхти. Ті князї будуть отже тепер чимраз більше обмежувати могучість шляхти і відмовлять їй права воювати на власну руку; коли шляхтич нарушить краєвий закон, то його замок зруйнують, і коли наконець з бігом часу промисл і грошеве богацтво та населенє краю достаточно розвинуть ся, щоб дати князеви спроможність утворити собі постійне військо, звелить той сам князь своїм полкам ударити на палату панів, як то зробив Великий Електор, або Фрідріх Вільгельм І., котрий закликав: je stabilirai ma souvereinete, comme un rocher de bronze, с. є. я утверджу свою незалежність, немов скалу з криці. Дальше він знесе всяку вільність шляхотського стану від податків і відбере панам право ухвалюваня податків.

Видите, мої панове, як то знов зі зміною дїйсних відносин сили змінив ся також і устрій державний: тепер уже повстало абсолютне князївство або королївство.

Князь тепер не потребує списувати нової констітуції; задля сего князївство само занадто практичне. Князь має в своїх руках фактичне средство могучости, постійне військо, котре становить дїйсну констітуцію тої суспільности, і князь і його сторонництво висловлює се сам з протягом часу, називаючи край "державою мілїтарною".

Шляхта, що тепер далеко не в силї остояти ся супроти князя, мусїла вже давно покинути звичай держати у себе воєнну дружину. Вона забула про давню суперечку між собою і королем, забула, що він був їй рівним, перенесла ся в більшій части із своїх давних замків до столицї князя, щоб там побирати пенсії і побільшувати блиск і повагу князя.

(Дальше буде.)

РОЗБИТО 100 ОСІБ В ЕКСПЛЬОЗІЇ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 5 червня. — Депеша Аґенції Гаваса з Marseilles каже сьогодня, що підчас експльозії в складї матеріялів в Baussens, в понедїлок зістало убитих 100 осіб і 50 ранено. Депеша додає, що спис жертв ще не є повний.

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO